Ulkoasiainvaliokunta **Asiantuntija-aineisto**
4.11.2019

UaV:n kokouksessa 24.10.2019 käsiteltiin valtion talousarvioesitystä 2020 ja julkisen talouden suunnitelmaa vuosille 2020-2023. Kuulemisen jälkeen Kirkon ulkomaanapu, vaikuttamistyön päällikkö Katri Suomi toimitti valiokunnalle kirjallisesti alla olevat lisätiedot.

Tiina Larvala
Valiokuntaneuvos

Edustaja Ovaska: mistä humanitaarisen avun lasku johtuu?

Talousarvion mukaan humanitaarisen avun rahoitus pysyy 72,5 miljoonassa eurossa vuonna 2020, mikä on sama taso kuin tänä vuonna (2019). Tästä johtuen humanitaarisen avun prosentuaalinen osuus (2018 10%, 2019 8% ja 2020 8%) laskee suhteessa kehitysyhteistyömäärärahojen kokonaisuuteen. Tässä vielä talousarvion taulukko asiasta:

142 **24.30**

Kehitysyhteistyölle annettujen tavoitteiden mukaiset tunnusluvut

	2018 toteutuma[1)]	2019 ennakoitu	2020 tavoite
Suomen kehityspolitiikan painopisteiden osuus kehitysyhteistyön rahoituspäätöksistä ja vaikuttamissuunnitelmien tavoitteista (%)	89	90	90
Humanitaarisen avun osuus kehitysyhteistyöstä (%)	10	8	8
Ilmastokestävyyttä edistävän kehitysyhteistyön arvo (milj. euroa)	144	165	201
Sukupuolten välistä tasa-arvoa edistävän kehitysyhteistyön osuus (%)	38	38	40
Kehitysyhteistyön finanssisijoituksiin ja kehitysyhteistyölainoihin kohdennettu osuus kehitysyhteistyöstä (milj. euroa)	140	140	140
Vähiten kehittyneisiin maihin (LDC) kohdennettujen maksatusten osuus BKTL:sta (%)	0,11	0,15	0,15

[1)] Vuoden 2018 toteutuma on laskettu ennakkotietojen mukaan.

Se, että humanitaarisen avun rahoitus pysyy samana kuin tänä vuonna, on ristiriidassa kasvavien tarpeiden kanssa. Talousarviossa todetaan, että humanitaarisen avun tasoa nostetaan hallituskauden aikana. Tämä lisää nostopaineita tuleville vuosille.
Nostamalla humanitaarisen avun rahoitusta jo ensi vuonna, voitaisiin mm. tukea hallitusohjelman uuden painopistealueen – koulutuksen – toteuttamista erityisesti katastrofitilanteissa.

Edustaja Hopsu: mitä multitoimijoita Suomen kannattaisi tukea?

Pääministeri Rinteen hallitusohjelmassa nostetaan kehityspolitiikan uudeksi painopistealueeksi koulutus. Maailmanlaajuinen tarve opetuksen laadun parantamiseksi on akuutti. Vaikka yhä useampi lapsi ja nuori kehitysmaissa pääsee kouluun, 60 prosenttia ei opi siellä edes perustaitoja. Suomella on paljon annettavaa laadukkaaseen koulutukseen tähtäävässä työssä. Suomalainen koulutusosaaminen tunnistetaan ja koulujärjestelmäämme arvostetaan maailmalla laajalti.

Viime vuosina Suomen koulutukseen suuntaamat kehitysyhteistyömäärärahat ovat vähentyneet ja Suomen vaikutusmahdollisuudet opetusalan kansainvälisillä yhteistyöfoorumeilla ovat heikentyneet. Suunnanmuutos on mahdollista tehdä nopeasti ja suhteellisen pienillä panoksilla.

Maailmassa on kaksi keskeistä kansainvälistä koulutusalan toimijaa ja oppimisen kriisin ratkaisujen rahoittajaa: Global Partnership for Education ja Education Cannot Wait.

Tukemalla ja osallistumalla aktiivisesti heidän toimintaansa Suomi saa kutsun keskeisiin kansainvälisiin keskusteluihin, mikä mahdollistaa Suomen kansainvälisen koulutusprofiilin nostamisen ja vaikuttamisen em. toimijoiden politiikka- ja varainmyönnön ohjaukseen (= Suomi kokoaan suurempi maailmalla). Em. tahojen tukeminen on myös tehokas keino kertoa mitä Suomen uusi kehityspoliittinen painopistealue tarkoittaa konkreettisesti.

Tänä vuonna Education Cannot Wait tavoittelee lisärahoitusta tukeakseen 9 miljoonan lapsen ja nuoren koulutusta vuoteen 2021 mennessä. Rahasto on onnistunut mahdollistamaan koulutuksen tarjoamisen jopa kaikista haastavimmilla konfliktien vahingoittamilla alueilla.

Esimerkiksi 10 miljoonan euron tuella tai noin 3 miljoonan euron vuosituella kolmen vuoden aikana, Suomi pystyisi osaltaan edesauttamaan konflikteista ja katastrofeista kärsivien lasten ja nuorten kouluun pääsyä.

Suomi on tukenut Global Partnerhsip on Education työtä rahallisesti ja asiantuntijapanoksellaan ennen kehitysyhteistyöleikkauksia. Tätä tukea olisi myös tärkeää jatkaa.

Tuki Education Cannot Wait:lle ja Global Partnership on Education:lle on myös linjassa UM:n tilaaman selvityksen https://um.fi/julkaisut/-/asset_publisher/TVOLgBmLyZvu/content/selvitys-opetusalan-kehitysyhteistyosta? ja UM:n asettaman työryhmän vision https://um.fi/documents/35732/0/Koulutus+kehitysyhteisty%C3%B6n+ja+-politiikan+k%C3%A4rkitavoitteeksi%2C+ty%C3%B6ryhm%C3%A4n+raportti.pdf/c1ab2bbf-ccb0-724c-cbed-9f2b1266fbf1?t=1549458923929 kanssa.

Suomen painoarvon lisääminen yllämainittujen keskeisten kansainvälisten organisaatioiden lisäksi Suomen on myös tärkeä tukea YK:n koulutusjärjestöjä (UNESCO, UNICEF), jatkaa kahdenvälistä yhteistyötä ja vahvistaa kansalaisjärjestöjen koulutukseen liittyvää työtä. Suomalaisten koulutusalan asiantuntijoiden osallistumista ja valmentautumista kehitysyhteistyön ja kehityspolitiikan kysymyksiin on myös tärkeää edelleen vahvistaa.

Hopsu: minkälainen valmius järjestöillä on toteuttaa kehityspolitiikan uusia painopisteitä?

Oikeus laadukkaaseen koulutukseen on yksi Kirkon Ulkomaanavun kolmesta teemasta ja ilmasto on puolestaan läpileikkaava teemamme. Molempien osalta meillä on pitkä kokemus. Koulutustyömme on tunnettua ja olemme saaneet siitä paljon tunnustusta. Olemme myös parhaillaan päivittämässä vuonna 2011 laadittuja ilmastotyökalujamme. Valmiutemme toteuttaa uusia painopisteitä on erittäin hyvä ja mielellämme myös syvennämme ja laajennamme työtämme mahdollisen lisärahoituksen myötä. UM:lle lähettämässämme lisärahoitushakemuksessamme hallitusohjelman uudet painopistealueet ovat hyvin edustettuina.

Edustaja Koskinen: investointien ja yksityissektorin merkitys?

On arvioitu, että kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi vuoteen 2030 mennessä tarvitaan noin 2,5 triljoonaa USD. On selvää, että yksin kehitysyhteistyöllä ei pystytä vastaamaan tarpeeseen. Yksityissektorilla ja investoinneilla on siinä merkittävä rooli. Lähtökohtana tulee kuitenkin aina olla hyödynsaajat ja positiiviset kehitysvaikutukset. Yksityissektorin tukemisen ja investointien ei tulisi olla kilpailevia instrumentteja varsinaisen kehitysyhteistyön kanssa. Molempia tarvitaan.

Edustaja Arhinmäki: mitä voitaisiin tehdä 0,2%:n edistämiseksi?

Talousarvioesityksen mukaan vähiten kehittyneisiin maihin kohdennettujen maksatusten osuus bruttokansantulosta on vuonna 2020 vain 0,15%. Suunnanmuutoksessa merkittävin tekijä on rahoituksen allokointi. Siinä vaiheessa tulee varmistaa, että Suomen kehitysyhteistyömäärärahoista 0,2% tai enemmän ohjataan vähiten kehittyneitä ja hauraita valtioita tukevaan toimintaan. Tämä on erittäin tärkeää mm. siksi, että OECD:n mukaan, vuonna 2030 80% äärimmäisestä köyhyydestä on hauraista valtioista.